

Autoriteit Consument & Markt
T.a.v. Directie Toezicht Energie

Betreft zaaknummer ACM/23/184255

Onderwerp: Zienswijze van de Metropoolregio Utrecht (MRU)¹ op de voorgestelde wijziging van de Netcode Elektriciteit inzake groepscontracten

Utrecht, 4 juni 2025

Geachte heer/mevrouw,

Op 24 april 2025 heeft u een ontwerpbesluit gepubliceerd om groepstransportovereenkomsten mogelijk te maken. De MRU onderschrijft het belang van groepscontracten en dankt de ACM voor de mogelijkheid om hierop te reageren. Aanvullend op de IPO-reactie die provincie Utrecht ook onderschrijft, vragen we met deze zienswijze aandacht voor knelpunten die groepscontracten in de provincie Utrecht in de weg staan, waaronder de bepaling van het gecontracteerde groepsvermogen, de vervaltermijn van drie jaar voor transportrechten, en de doelgroep voor een groepscontract.

We zien al veel verbeteringen in dit ontwerpbesluit ten opzichte van het voorstel van de netbeheerders. Zonder aanpassingen verwachten we dat er nauwelijks groepscontracten tot stand komen. Groepscontracten zijn belangrijk voor efficiënter gebruik van de netcapaciteit en samenwerking binnen energiehubs, waarvan er ruim 30 in ontwikkeling zijn in de provincie Utrecht. In deze zienswijze benoemt de MRU zorgen over de aansluitcategorieën, het bepalen van het gecontracteerd vermogen en de vervaltermijn van transportrechten, en doet in de praktijk getoetste verbetervoorstellen.

1. Bepaling van het gecontracteerde groepsvermogen

Bij het bepalen van het groepsvermogen zijn in het voorstel duidelijke richtlijnen opgenomen. Toch zien we in de praktijk dat het groepsvermogen vaak 30% tot 50% lager uitvalt dan de optelsom van de individuele contractvermogens. Dat is een flinke verlaging, die met de huidige rekenregels moeilijk uit te leggen is. We geven daarom advies om drie onderdelen te verbeteren, die zorgen voor een eerlijkere en hogere groepswaarde. Dat is nodig om deelname aan groepscontracten aantrekkelijk te maken. Ook met onze voorstellen blijft het totale groepsvermogen lager dan de som van de individuele contracten. De belangen van de netbeheerder blijven dus gewaarborgd.

Waarom is dit een probleem en voor wie?

In onze projecten zien we dat het groepsvermogen vaak maar 50% tot 70% is van het totaal aan individuele vermogens. Voor bedrijven is het lastig om hier een gezonde businesscase op te bouwen. Ze gaan dan liever op zoek naar een individuele oplossing. De huidige rekenregels zijn onduidelijk, lastig te onderbouwen en worden als onrechtvaardig ervaren.

Bepaling op basis van historische verbruikspieken

Het voorstel bevat een correctie die historische pieken afvlakt, en dat is onwenselijk. Bij individuele bedrijven wordt wél gekeken naar echte pieken. Het is belangrijk en logisch dat dit ook mag bij een groep. Ook zonder deze correctie zal het groepsvermogen onder het totaal van de individuele contracten blijven. Daarnaast is het terugkijken over slechts 12 maanden te beperkt. Verbruik kan elk jaar sterk verschillen, bijvoorbeeld door weersomstandigheden.

Advies:

- Schrap de correctie op historische pieken.
- Verleng de referentieperiode van 12 naar 36 maanden waarover de piek bepaald wordt (niet het gemiddelde van deze periode).

Zo blijven groepscontracten aantrekkelijk en worden groepen eerlijker behandeld, net als individuele bedrijven.

¹ De Metropoolregio Utrecht wordt gedragen door de gemeenten (U10 en Regio Amersfoort) en de provincie Utrecht. Daarbij wordt nauw samen gewerkt met de aangrenzende regio's Foodvalley en Gooi en Vechtstreek.

Meenemen toekomstige groei

We waarderen dat er ruimte is voor toekomstige groei. Maar er is nog veel onduidelijkheid over hoe dit wordt beoordeeld. Bedrijven moeten nu binnen één jaar hun plannen concreet maken, bijvoorbeeld met een offerte. Maar niet alle plannen zijn binnen die termijn te onderbouwen, terwijl zij wel erkenning als onderbouwing voor capaciteitsbehoefte verdienen. Daarnaast pleiten wij ervoor dat bedrijven ook regelgeving kunnen gebruiken als ‘bewijs’ voor groeiplannen, zoals regels en afspraken die bedrijven dwingen om te elektrificeren. Denk aan (lokale) regelgeving rondom elektrische voertuigen en Zero Emissie-zones, die bedrijven ertoe dwingen om over te schakelen op elektrische voertuigen en dus een grotere elektriciteitsbehoefte.

Advies:

- Sta toe dat groeiplannen verder dan één jaar vooruit meegeteld worden.
- Stimuleer een open gesprek tussen bedrijven en netbeheerder over toekomstige groei.
- Laat ook wet- en regelgeving gelden als onderbouwing. Denk aan regels rond elektrische voertuigen of Zero Emissie-zones, die bedrijven verplichten om te elektrificeren. De bewijslast om dit aannemelijk te maken kan bij bedrijven liggen.

Dialogoog met de netbeheerder

In de praktijk ervaren we dat netbeheerders soms niet voldoende klantgericht werken bij groepscontracten. Dat belemmert het vertrouwen en maakt bedrijven terughoudend om deel te nemen aan een groep.

Advies:

- Spoor netbeheerders aan tot een actieve en meedenkende houding.
- Leg landelijk vast dat alle bedrijven op gelijke wijze benaderd worden.
- Zorg voor duidelijk verwachtingsmanagement.

Zo wordt het voor bedrijven aantrekkelijker en veiliger om een GTO op te zetten.

2. Driejaartermijn voor vervallen transportrechten

Het voorstel zegt dat een deel van de oorspronkelijke transportrechten na drie jaar vervalt. Voor bedrijven is dit een groot risico. Ook als de energiehub goed functioneert, kunnen onvoorziene omstandigheden – zoals faillissementen of verhuizingen – ervoor zorgen dat een deelnemer afvalt. Daardoor kan een ander bedrijf zijn oorspronkelijke recht op netcapaciteit verliezen en in de problemen komen.

Waarom wordt dit als probleem ervaren en door wie?

Bedrijven vrezen het scenario waarin door overmacht een van de groepsleden wegvalt en daarmee ook een deel van de gezamenlijke transportrechten verloren gaan. Daardoor zouden bedrijven niet meer in staat zijn hun huidige, individuele bedrijfsvoering te blijven voeren.

Advies:

- Voeg een hardheidsclausule toe in de netcode.
- Laat bedrijven onder bepaalde voorwaarden, zoals faillissement of verhuizing, (een deel van) hun oorspronkelijke transportrechten terugkrijgen.

Dit verlaagt het risico voor bedrijven en maakt deelname aan groepscontracten aantrekkelijker.

3. Doelgroep voor groepscontracten (GTO's)

De voorgestelde categorieën geven volgens ons voldoende ruimte voor samenwerking tussen bedrijven. Toch zien we een duidelijk verbeterpunt: de positie van kleinverbruikers (KV's). Op dit moment kunnen KV's alleen meedoen aan een groepscontract als ze overstappen naar een grootverbruikersaansluiting. Maar in de praktijk nemen ze dan geen gecontracteerd vermogen mee. Dat vinden wij onwenselijk.

Waarom is dit een probleem en voor wie?

In veel energiehub initiatieven zijn kleinverbruikers betrokken. Ze spelen vaak een belangrijke rol bij het vormen van de groep en het laten slagen van de hub. Maar omdat ze nu niet mee kunnen doen, valt zo'n samenwerking soms helemaal uit elkaar. Bedrijven snappen niet waarom kleinverbruikers niet mogen

deelnemen, zeker als ze bereid zijn over te stappen naar een grootverbruikaansluiting. Maar die overstap wordt onaantrekkelijk gevonden als ze geen vermogen mogen inbrengen. Dat ontmoedigt deelname en belemmert dus de totstandkoming van energiehubs.

Advies:

- Laat kleinverbruikers meedoen op basis van hun historisch verbruik

Dat maakt deelname eerlijker en aantrekkelijker. Ook zorgt het niet voor extra druk op het net, want het verbruik was al onderdeel van het bestaande netgebruik van de KV.

Netcongestie in Utrecht: kansen en risico's van groepscontracten

De MRU heeft veel last van netcongestie, waardoor oplossingen zoals groepscontracten nodig en zeer welkom zijn. Hierdoor hebben we ook veel praktijkervaring opgedaan met netcongestie oplossingen, zoals onze energiehub initiatieven. Tegelijk zien we ontwikkelingen die kunnen leiden tot ongewenst gedrag van bedrijven als zij een groepscontract aan gaan. We lichten dat hieronder toe:

- **Ongewenst gedrag wordt gestimuleerd:** Bedrijven die willen meedoen aan een energiehub, kijken naar hun eigen verbruik in het verleden. Dat bepaalt hoeveel ruimte ze krijgen op het net. De angst bestaat dat bedrijven terughoudend zijn met energie besparen als zij een groepscontract overwegen in de nabije toekomst, omdat ze dan minder ruimte krijgen in de groep. In ernstige gevallen zouden bedrijven ook hun profielen bewust kunnen manipuleren voor gunstere GTO voorwaarden.
- **Bedrijven zoeken eigen oplossingen:** Als groepscontracten niet aantrekkelijk genoeg zijn, gaan bedrijven zelf naar oplossingen zoeken. Dat gebeurt nu al. Ze vullen hun contractruimte volledig op, bijvoorbeeld door batterijen te plaatsen of stroom te delen met de burens die auto's/vrachtwagens willen laden maar dat zelf niet kunnen ('laden bij de burens'). Dit lijkt slim, maar maakt de problemen op het net alleen maar groter.
- **Uitsluiting van bedrijven:** Als er eenmaal een energiehub is opgericht, is het aan de energiehub zelf wie er toetreedt. Waarschijnlijk zal deze bij uitbreiding zoeken naar bedrijven met een soortgelijk profiel. Zij versterken de capaciteit van de groep. Bedrijven met een ander profiel (bijvoorbeeld nachtverbruik in plaats van dagverbruik) passen daar niet bij. Zij worden vaak niet toegelaten of moeten meer betalen. Zo ontstaan er bijvoorbeeld aparte 'daghubs' en 'nachthubs'. Dit verdeelt het netwerk verder en kan de congestie juist verergeren. Ook krijgen energiehubs op deze manier een sterke positie, wat in kan gaan tegen het non-discriminatoire beginsel van de netbeheerder.

Over het algemeen zijn wij positief over de richting van het voorstel van de ACM en erkennen de potentie van groepscontracten als middel om schaarse netcapaciteit beter te benutten. Tegelijk constateren wij dat enkele onderdelen van het voorstel in de huidige vorm onvoldoende aansluiten bij de praktijk van ondernemers en belemmerend kunnen werken voor de realisatie van energiehubs.

Met de bovengenoemde verbeteringen wordt het groepscontract als instrument effectiever, aantrekkelijker en beter toepasbaar. Zo nodig lichten we onze zienswijze mondeling nader toe. Wij vertrouwen erop dat u deze zienswijze meeneemt bij de verdere uitwerking van de Netcode.

Met vriendelijke groet,

Namens de Metropoolregio Utrecht

